

Chuyên đề :

PHƯƠNG PHÁP SỬ DỤNG TÀI LIỆU VĂN HỌC TRONG DẠY HỌC LỊCH SỬ.

(ÁP DỤNG TRONG DẠY BÀI 19 - LỊCH SỬ 11 VÀ BÀI 20 LỊCH SỬ 12)

Dạy như thế nào, học như thế nào để đạt được hiệu quả học tập tốt nhất là điều mong muốn của tất cả thầy cô giáo chúng ta. Muốn thế phải đổi mới phương pháp, biện pháp dạy và học. Người giáo viên phải tổ chức một cách linh hoạt các hoạt động của học sinh từ khâu đầu tiên đến khâu kết thúc giờ học, từ cách ổn định lớp, kiểm tra bài cũ đến cách học bài mới, củng cố, dặn dò. Những hoạt động đó giúp học sinh lĩnh hội kiến thức một cách tự giác, chủ động, tích cực, sáng tạo và ngày càng yêu thích, say mê môn học.

Vậy làm thế nào để phát huy tính tích cực của học sinh trong dạy học lịch sử? Có rất nhiều biện pháp, ví như: Phương pháp sử dụng đồ dùng trực quan, phương pháp hướng dẫn học sinh ghi nhớ sự kiện lịch sử, nắm vững và sử dụng sách giáo khoa, vở bài tập, tiến hành công tác ngoại khoá... Nhưng việc sử dụng tài liệu văn học trong dạy học lịch sử nói riêng là một trong những biện pháp rất quan trọng, rất có ưu thế để phát triển tư duy của học sinh. Quá trình hoạt động chung, thống nhất giữa thầy và trò nhịp nhàng sẽ làm cho học sinh nắm vững hơn những tri thức, hình thành kĩ năng, kĩ xảo và bồi dưỡng phẩm chất đạo đức, hình thành nhân cách cho các em.

Để góp phần vào việc đổi mới phương pháp dạy học nói chung, dạy học lịch sử nói riêng, bản thân chúng tôi mặc dù là giáo viên trẻ chưa có nhiều kinh nghiệm trong giảng dạy cũng xin mạnh dạn trình bày vấn đề về: “phương pháp sử dụng tài liệu văn học trong dạy học lịch sử”

Trước đây thời đại phong kiến cha ông ta thường nói “Văn sử bất phân” đề nói lên tầm quan trọng cũng như sự gắn kết của hai môn học này

Và thực tế đã chứng minh điều đó . có nhiều tác phẩm sử học giống tác phẩm văn học và ngược lại . lấy ví dụ đơn thuần như tác phẩm : “Hịch tướng sĩ” của Lý Thường kiệt, hay như “Bình ngô đại cáo” của Nguyễn Trãi.

Đó là những áng văn bất hủ mà cũng là những tư liệu lịch sử quý giá

Chính vì vậy dạy học lịch sử ở trường phổ thông phải linh hoạt sử dụng thêm các tác phẩm văn học để tạo sự hưng thú cho học sinh

-Ví dụ từ bài 19- lịch sử 11 làm 1 dẫn chứng:

Bài 19:Nhân dân Việt Nam kháng chiến chống Pháp xâm lược (1858-1873)

ở mục I .1. Tình hình Việt Nam giữa thế kỉ XIX trước khi thực dân Pháp xâm lược
-chính trị:

“Con ơi mẹ bảo con này

Cướp đêm là giặc cướp ngày là quan”

để nhấn mạnh sự thối nát của vua quan triều Nguyễn thời bấy giờ và sự khủng hoảng tuột cùng của chế độ phong kiến Việt Nam vào cuối thế kỷ XIX

-về phần kinh tế : có thể vận dụng các câu ca dao sau:

“Xác đầy nghĩa địa

Thây thối bên cầu

Trời ảm đạm u sầu

Đất hoang tàn đói rét”

Sang mục 2. Thực dân Pháp ráo riết chuẩn bị xâm lược Việt Nam

Có thể dùng đoạn trích “Một nhà truyền đạo của Pháp nói với Hoàng đế Napôlêông III:
“VN là một miếng đất tốt, ai không đến nhanh thì sẽ hối hận ”

Để nhấn mạnh âm mưu và thủ đoạn của thực dân Pháp trong việc muốn xâm lược Việt Nam.

Ở mục II

1. Kháng chiến ở Gia Định :

Cảnh giặc Pháp tấn công vào Gia Định ,ta có thể liên hệ với bài “Chạy giặc” của Nguyễn Đình Chiểu .để nói lên cảnh dã man của thực dân Pháp khi tàn phá quê hương của chúng ta.

-Ví dụ 2: **Bài 20: cuộc kháng chiến toàn quốc chống thực dân Pháp kết thúc (1953-1954)(lịch sử -12)**

II. Cuộc tiến công chiến lược đông – xuân 1953-1954 và chiến dịch lịch sử Điện Biên phủ - 1954

2. Chiến dịch lịch sử Điện biên phủ

ở phần này ta có thể dùng những đoạn văn miêu tả và tường thuật sự kiện anh hùng Phan Đình Giót chiến đấu và hy sinh anh dũng như thế nào.

Giáo viên có thể đặt câu hỏi : *người chỉ huy trưởng của ta là ai? , của pháp là ai?*

Sau đó có thể dùng những đoạn trích để nói về hai nhân vật tướng Võ nguyên Giáp và tướng Đocatori như thế nào?đặc biệt ta tránh sa vào văn kể mà chỉ sử dụng những đoạn trích để thêm phần khách quan và xác thực hơn

Đến phần trình bày sự chuẩn bị của ta cho chiến dịch điện biên phủ ta nên sử dụng bài thơ:

“Hoan hô chiến sỹ điện biên-của tổ hữu”

Nhanh lên hỡi bạn xe thô

Đường ra mặt trận vui mô nào bằng

Vượt đèo qua núi băng băng

Xe thô đê bẹp xe tăng quân thù

Thóc nhiều chiến thắng càng to

Đòn tây càng đổ câu hò càng vang”

Hay sử dụng bài *“Hò kéo pháo”* để nói lên tinh thần hăng say của bộ đội ta khi kéo pháo ra mặt trận.

Đó là 1 vài ví dụ trong việc sử dụng tài liệu văn học của cá nhân tôi. Và việc sử dụng tài liệu văn học không phải là đề tài mới mẻ gì .đây chỉ là phần tham khảo để khi giáo viên dạy học có thể sử dụng thêm vào bài dạy của mình để giúp bài học bớt khô khan hơn và sinh động hơn mà thôi

Tuy nhiên sử dụng văn học cũng phải chọn lọc những sự kiện tiêu biểu nhất tránh nhàm chán cho học sinh. Và sử dụng phải uyển chuyển linh hoạt nhất phù hợp với từng bài học

Đó là những ý kiến của cá nhân tôi trong bài viết này ,bài viết vẫn còn nhiều thiếu sót và chưa hoàn thiện nên rất mong nhận được sự đóng góp ý kiến chỉnh sửa của đồng nghiệp để khi ứng dụng vào thực tiễn bài học có hiệu quả hơn, góp phần nâng cao chất lượng bộ môn Lịch sử ở trường phổ thông.

Lục Ngạn tháng 3- 2019